

Όσο διαρκεί μια νύχτα

Από τη Μ. Θεοδοσοπούλου

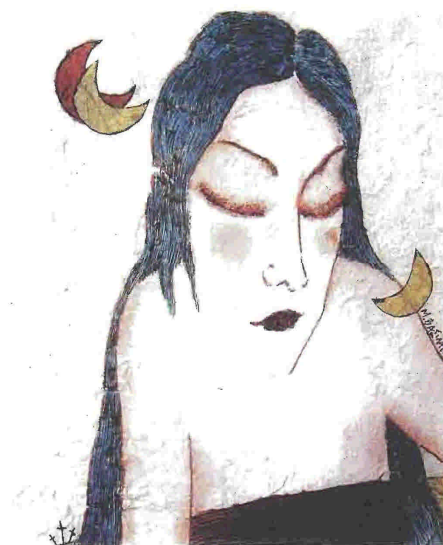
Το καινούριο μυθιστόρημα της Ερης Σωτηροπούλου έρχεται έξι χρόνια μετά το προηγούμενο, *Δαμάζοντας το κτήνος*. Και σε αυτό εμφανίζεται ο κόσμος των συγγραφέων και των καλλιτεχνών. Μόνο που εδώ η ειρωνική σκιαγράφηση του δεν αποτελεί το κυρίως θέμα, όπως στο προηγούμενο. Από την άλλη, σε αντίθεση με εκείνο, η υπόθεση είναι σχεδόν ανύπαρκτη και η πλοκή υποτυπώδης. Με άλλα λόγια, η συγγραφέας επανέρχεται στα οικεία της εδάφη, όπου δεν πρόχουν τα γεγονότα και τα πρόσωπα, αλλά η ατμόσφαιρα των καταστάσεων και το ψυχοσυναίσθηματικό κλίμα στις ανθρώπινες σχέσεις.

Το μυθιστόρημα αφηγείται την περιπλάνηση της ηρωίδας σε μια περιοχή του κέντρου της Αθήνας στη διάρκεια μιας νύχτας, κατά την οποία δεν συμβαίνει κάποιο εξαιρετικό γεγονός. Πρόκειται, ωστόσο, για την εορταστική νύχτα μιας παραμονής Χριστουγέννων, από εκείνες που οι ευλάτοι συναισθηματικά ενδίδουν σε νοερές αναδρομές στη ζωή τους. Η αφήγηση τοποθετείται σε κάποια πρόσφατα Χριστούγεννα, μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, όταν η συγκεκριμένη περιοχή του ιστορικού κέντρου, αυτή γύρω από τη Βαρβάκειο Αγορά, από την πλευρά που ακουμπά στου Ψυρρή και μέχρι τον Κεραμεικό, αναβαθμίστηκε σε χώρο διασκέδασης. Ένα «νοικοκύρεμα» που κράτησε όσο και οι εορτασμοί, για να καταλήξει λίγο αργότερα σε αντιφατική συνύπαρξη μοδάρων μαγαζιών διασκέδασης με γκέτο τοξικομανών, αλλοδαπών και λοιπών απόκληρων. Αλλωστε, όλοι αυτοί δημιουργούν το επίφοβο σκηνικό, που ξετρελαίνει τους ερχόμενους από τα βόρεια προάστια και τις άλλες καθώς πρέπει συνοικίες της πρωτεύουσας. Αυτόν τον μικρόκοσμο αναδεικνύει η αφήγηση από τη σκοπιά της ηρωίδας. Τον περιγράφει παραστατικά και αποστασιοποιημένα, χωρίς απώθηση ούτε φόβο, καθώς εκείνη συνεχίζει το «ταξιδάκι» της μεταξύ πραγματικότητας και παραίσθησης, στο οποίο είχε καταφύγει για να αντιμετωπίσει τους διανοούμενους «στο πάρτι της χρονιάς». Τους «ψευδοδιανοούμενους», όπως συλλήβδην τους αποκαλεί «ο άντρας της», που κατατρώχεται από αισθήματα κατωτερότητας. Ο λόγος είναι απλός. Δεν ανήκει στον κόσμο τους, όπως κι εκείνη, που, παρά το ταλέντο της, δεν έγινε συγγραφέας, αλλά παρέμεινε επιμελήτρια στα βιβλία των άλλων. Εξάλλου, στο χριστουγεννιάτικο ρεβεγιόν βρέθηκαν από όσπια, χάρη σε μια πρόσκληση που περισσότερο στον εκδοτικό οίκο.

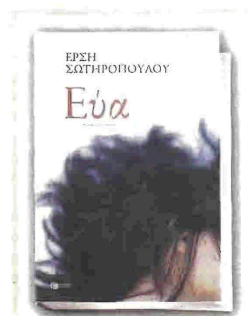
Σχεδόν συμβολικά, το μυθιστόρημα ανοίγει στην εν λόγω πλατεία, η οποία εξακολουθεί να διατηρεί το αρχικό της όνομα. Εκεί βρίσκεται το λαμπερό κλαμπ, όπου ο καλλιτεχνικός κόσμος συνωθεύεται, ακίζεται και αναμασά τετριμμένες κουβέντες και θέσφατα. Εν ολίγοις, προβάλλει το κενό οποιασδήποτε φιλικής επαφής ή πνευματικής επικοινωνίας. Μετά το κλαμπ, η ηρωίδα περιφέρεται άσκοπα στους δρόμους της περιοχής με τα ένδοξα αρχαιοελληνικά ονόματα. Μάλον προς διακωμώδηση της τοπικής ονοματοθεσίας, προστίθεται και ένα ξενοδοχείο με το όνομα «Παρθενών». Από αυτό ξεκινάει η οδύσειά της, που δεν καλύπτει και μεγάλη έκταση. Πώς θα μπορούσε άλλωστε, αφού η περιπλανώμενη φοράει γόβες και φέρει βραδινή αμφίεση, που αφήνει ακάλυπτο το «στομάχι». Πρόκειται, βέβαια, για επιταγή της μόδας. Ταυτόχρονα, όμως, τονίζει, ευθής εξαρχής, τις συνδηλώσεις του ονόματός της. Εύα, δηλαδή, μια γυναίκα ικανή να παραούρει στην αμαρτία.

Το *Εύα*, ως τίτλος μυθιστορήματος, και ειδικά της Σωτηροπούλου, δημιουργεί αρχικά απορίες. Πρώτον, γιατί υπάρχει ήδη μυθιστόρημα με αυτόν τον τίτλο (Μαρώ Τριανταφύλλου, εκδ. Δελφίνι, 1998), έστω κι αν εν προκειμένω, με τον γρήγορο ρυθμό πομποποίησης των βιβλίων, το υπάρχει είναι τρόπος τού λέγειν. Και δεύτερον, γιατί η συγκεκριμένη συγγραφέας επιλέγει ανέκαθεν πρωτότυπους τίτλους. Τελικά, όμως, ο τίτλος φαίνεται να έχει ειρωνική χροιά, αφού στο μυθιστόρημα απομυθοποιούνται οι Εύες της εποχής μας. Το προεξάρχον χαρακτηριστικό τους δεν είναι πλέον η αμαρτία ενός χειραφετημένου βίου, αλλά η μοναξιά ενός πολλαπλώς εξαρτώμενου τρόπου ζωής.

Ως έμμονη ιδέα επανέρχεται η μοναξιά στα βιβλία της Σωτηροπούλου. Η Εύα νιώθει μόνη, κι έχει άντρα, πατέρα και μια φίλη. Παιδική, μάλιστα, φίλη, όπως εκείνη η Μαρία,

Έργο της Μαργαρίτας Βασιλόπουλου

Ερη Σωτηροπούλου
Εύα
 Εκδόσεις Πατάκη, σ. 216, 15,50 €

να διαχειρίζεται τα οικονομικά τους, υφίσταται αδιαμαρτύρητα τη χειροδικία του και παραμένει αμέτοχη κατά τις συνεντεύσεις τους. Ενδίδει, ωστόσο, στις ερωτικές της φαντασιώσεις, που αναπτερώνει το φιλί ενός άγνωστου στις τουαλέτες του κλαμπ.

Η αναμφισβήτητη Εύα ζητά σύριγμα. Όλη τη νύχτα προσπαθεί να τηλεφωνήσει στη φίλη της, ενώ τα ξημερώματα καταφεύγει στο νοσοκομείο όπου νοσηλεύεται ο πατέρας της. Όταν, όμως, τελικά, κουβεντιάζει μαζί τους, συνειδητοποιεί πως εκείνοι έχουν άλλα στο μυαλό τους. Περισσότερο δείχνει να τη νοιάζεται η γυναίκα που ζεσταίνεται στη φουφού, έξω από το ξενοδοχείο, περιμένοντας πελάτες. Αυτή ακολουθεί η Εύα, σαν ναυαγισμένος Οδυσσεύς, για να εισχωρήσει στα απόκρυφα της Αθήνας. Τα συναπαντήματα της νύχτας της θυμίζουν ξεχασμένα περιστατικά και μαζί όλα όσα έχει δοκιμάσει, από ψυχολογική υποστήριξη και πανάθλιους εραστές μέχρι «τριπάκια», για λίγη ασφάλεια και ευφορία. Το μενταγιόν στον λαιμό της φέρει μια υψωμένη γροθιά, όμως εκείνη αδυνατεί να ακολουθήσει το σλόγκαν της φίλης της: «Λίγος εγωισμός δεν βλάπτει». Αντιθέτως, αφήνει τους άλλους να εισχωρούν στον προσωπικό της χώρο, υφαρπαγόντας

κομματάκια της ζωής της. Ένα «γιατί» πλανάται στην αφήγηση, το οποίο η συγγραφέας πολιορκεί σε ένα εκτενές κεφάλαιο, που ανατρέπει τη συμμετρία αυτής της σχεδόν σουρεαλιστικής οδύσειας. Σε αυτό συμπαράτασσονται δύο, όχι άσχετες μεταξύ τους, ιστορίες. Στη μια, ένας νεαρός περιγράφει τη διέγερση που του προκαλεί η επιθυμία να κλέψει και την αδυναμία του να αντισταθεί σε αυτήν την παρόρμηση. Στην άλλη, η ηρωίδα ανακαλεί τον ερωτικό ερεθισμό που ένιωσε πριν από χρόνια, όταν αντιλήφθηκε, μέσα σε λεωφορείο, πως ένα χέρι την ακουμπάει και της κλέβει το πορτοφόλι. Η παράλληλη ανάπτυξη τους φαίνεται να υποδηλώνει το λανθάνον μαζοχιστικό έντοτικο των καταπιεσμένων.

Μέσα από μια αφήγηση ρευστή, που δημιουργεί την αίσθηση της κινούμενης άμμου, έτσι όπως αφήνει τις εικόνας λειψές, χωρίς να νοιάζεται για καθαρά περιγράμματα, προβάλλει ο ψυχισμός της Εύας. Ένας ενδιάθετος λόγος, από τους καλύτερους της πρόσφατης μυθιστοριογραφίας, που πλάθει μία από τις πιο ολοκληρωμένες ηρωίδες της Σωτηροπούλου. Κατά τ' άλλα, στο μυθιστόρημα θίγονται ορισμένα επίκαιρα κοινωνικά θέματα. Όπως αυτά των ηλικιωμένων, που στα νοσοκομεία δεν τους κρατούν γιατί δεν νοσούν, ενώ τα παιδιά τους ούτε στο σπίτι τους θέλουν αλλά ούτε χρήματα για ιδιωτικό ίδρυμα διαθέτουν. Εκείνοι, όμως, επιμένουν να επιβιώνουν. Το ίδιο πείσμα επιβίωσης επιδεικνύουν και οι άστεγοι, που κοιμούνται σε χαρτόκουτα και εισχωρούν λαθραία στις δεξιώσεις για κάρνα τυροπιτάκι, όπως συμβαίνει μυθιστορηματικά και στο πάρτι της Πλατείας Θεάτρου. Διασκεδαστικότερες, όμως, είναι οι σκηνές στις οποίες παρουσιάζεται η ποικιλία των συγγραφέων. Με κορυφαία, την παραστατική διήγηση του τι σημαίνει σεξ με επώνυμο συγγραφέα μιας κάποιας ηλικίας. Από το πάρτι δεν λείπουν και οι κριτικοί της λογοτεχνίας. Οι μεγάλες «μύτες», όπως αποκαλεί ορισμένους, και οι άλλοι, εκείνοι που δεν διαβάζουν τα βιβλία, αλλά γράφουν γι' αυτά «μυρίζοντας τα δάχτυλά τους».

Πρόκειται, τελικά, για ένα γοητευτικό, διαβρωτικής όμως απαισιοδοξίας, βιβλίο. Ο παρακμιακός χαρακτήρας της κεντρικής ηρωίδας δεν έχει αναστολές ή συναισθήματα ενοχής. Έχει, όμως, κάτι το μοιραίο. Ενδόμυχα αγωνιά από κάπου να κρατηθεί και σχεδόν παντού συναντά αδιαφορία. Πουθενά δεν εντοπίζει μια νηίδα λύτρωσης και αν πάλι την εντοπίσει, είναι πρόκαρη ή πολύ κατώτερη του ποθούμενου. Σαν νομοτελικά να μην υπάρχει η εκείνη κάποια, έστω απατηλή, διέξοδος. Δίνει την εντύπωση ότι βρίσκεται σε διαρκή υπαρξιακό ίλιγγο. Θα λέγαμε, ουστότερα, ότι βρίσκεται σε κατάσταση παραιτήσης, αλλά με αμείγως σημερινούς κοινωνικούς όρους.